

MRF 2023.176

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 23. juni 2023, j.nr. 21/04264

Stadfæstet afslag på lovliggørende dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til have, hegn, permanent opsatte havemøbler, hyndebokse og strandtrappe mv., da det ikke var foreneligt med hensynet bag strandbeskyttelseslinjen, og da det forhold, at det ansøgte udelukkende skulle tjene til E's egen anvendelse, ikke udgjorde et nødvendigt formål.

Sagen angik E's ejendom på 2.976 m² med et enfamiliehus på 141 m² beliggende i et sommerhusområde ved Rørvig ud til Isefjorden, hvor den yderste del af ejendommen var beliggende inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje. Landsvært en del af E's ejendom var en sommerhusejendom, og den til enhver tid værende ejer af denne ejendom havde efter en i 1976 tinglyst deklaration brugsret til arealet mellem stranden og skellet til sommerhusejendommen. De sydøstlige ca. 20 m af E's ejendom var omfattet af et Natura 2000-område. I 2019 modtog Kystdirektoratet anmeldelse om, at der på E's ejendom var etableret hegn og haveindretninger inden for strandbeskyttelseslinjen. Dette gav anledning til, at Kystdirektoratet i 2020 varslede påbud om lovliggørelse af forholdene, hvorefter E ansøgte om lovliggørende dispensation. Kystdirektoratet meddelte i marts 2021 afslag på lovliggørende dispensation. I afgørelsen lagde Kystdirektoratet til grund, at haven med hegn mv. ikke var etableret før 1968, og at indretningerne var placeret mere end 15 m fra bygningerne, hvorfor indretningerne ikke var omfattet af undtagelserne i naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 3, og krævede dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, hvor direktoratet lagde til grund, at bl.a. nogle hyndebokse ikke kunne anses for mindre anlæg omfattet af den lempeligere dispensationsadgang efter § 65 b, stk. 3, nr. 1. E påklagede afslaget og gjorde bl.a. gældende, at de ansøgte forhold var placeret i en lovligt etableret have og dermed ikke var dispensationskrævende tilstandsændringer, da arealet siden 1912 havde

været udlagt og kontinuerligt anvendt til have for den til enhver tid værende ejer af E's ejendom. Da ejeren af sommerhusejendommen siden 1976 havde haft en tinglyst brugsret, var det i øvrigt uden betydning, hvem området matrikulært var udlagt til. E afviste, at de opsatte møbler mv. kunne sidestilles med permanente anlæg efter naturbeskyttelsesloven, ligesom E mente, at der var indtrådt myndighedspassivitet. Miljø- og Fødevarerklagenævnet (formanden) lagde til grund, at der ikke krævedes dispensation, hvis haven var etableret før 1968, men fandt på grundlag af bl.a. luftfotos ikke grundlag for at tilsidesætte Kystdirektoratets vurdering af, at haven var etableret efter 1968. Herefter afviste nævnet, at der var grundlag for at anvende undtagelserne i § 15 a, stk. 1 og 3, ligesom nævnet afviste, at der var grundlag for at anvende den lempeligere dispensationsadgang efter § 65 b, stk. 3, nr. 1. Nævnet afviste herefter, at der var grundlag for at meddele lovliggørende dispensation. Det forhold, at det ansøgte udelukkende skulle tjene til E's egen anvendelse, udgjorde ikke et nødvendigt formål, der burde gå forud for den generelle beskyttelsesinteresse i at friholde kystlandskabet fra yderligere bebyggelse og andre anlæg. Nævnet fandt endelig, at der ikke var indtrådt myndighedspassivitet, da en sagsbehandlingstid på 1 år og 1 måned ikke fandtes at kunne have bibragt en berettiget forventning hos E om direktoratets accept af forholdene. På den baggrund stadfæstede nævnet Kystdirektoratets afslag på lovliggørende dispensation.

Kommentar: Afgørelsen følger klagenævnets vidtgående fortolkning af forbuddet mod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen, men efterlader i denne sag to ubesvarede spørgsmål. Hvis det omtvistede areal ikke var omfattet af den "gamle" strandbeskyttelseslinje, men af den udvidede strandbeskyttelseslinje, er det ikke relevant at inddrage forholdene i 1968, men alene forholdene efter, at den udvidede strandbeskyttelseslinje trådte i kraft omkring årtusindskiftet, jf. bemærkningerne til naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 3, i lovforslag nr. L 122 (2016-17). Efter afgørelsen er det uklart, hvornår E's ejendom blev omfattet af strandbeskyttelseslinjen. For det andet giver den ting-

MRF 2023.176

lyste brugsret, som ejeren af naboejendommen havde over det pågældende areal, anledning til bemærkninger. Efter afgørelsens begrænsede oplysninger er der næppe i tingsretlig forstand tale om en brugsret, men om en rådighedsbeføjelse, hvilket også er nødvendigt for at få retten tinglyst og opnå gyldighed efter udstykningslovens § 16. Men i forhold til naturbeskyttelsesloven må den til enhver tid værende ejer af sommerhusejendommen anses for en bruger af E's ejendom, hvilket vil have betydning både i forhold til partsstatus og et senere påbud om lovliggørelse, der i så fald skal meddeles både ejer og bruger.

Stadfæstelse af afslag på lovliggørende dispensation i sag om have, hegn, havemøbler, hyndebokse og strandtrappe inden for strandbeskyttelseslinjen i Odsherred Kommune

21/04264

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, jf. § 65 b, stk. 1, jf. § 78, stk. 4.[1]

Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæster Kystdirektoratets afgørelse af 19. marts 2021 om afslag på lovliggørende dispensation til have, hegn, permanent opsatte havemøbler, hyndebokse, samt en strandtrappe inden for strandbeskyttelseslinjen på [matr.nr.1], beliggende [adresse1], 4581 Rørvig.

Kystdirektoratet fastsætter en ny frist for påbuddets efterkommelse.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er den 4. april 2021 påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af afgørelsens adressat, der er repræsenteret ved et familiemedlem.

Klager har navnlig anført, at

- de ansøgte forhold er placeret i en lovligt etablerede have, hvorfor disse ikke kan anses for at være dispensationskrævende tilstandsændringer,
- de opsatte havemøbler og havebokse ikke kan sidestilles med permanente anlæg, og
- der som følge af langsommelig sagsbehandling fra Kystdirektoratet er indtrådt myndighedspassivitet.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1. Ejendommen og området

[matr.nr.1], der udgør ca. 2.976 m², er beliggende i et sommerhusområde direkte ud til Isefjord. Ejendommen er placeret uden for den udvidede strandbeskyttelseslinje med undtagelse af den yderste del ned mod vandet. Landværts det ansøgte areal ligger [matr.nr.2], som er en sommerhusgrund.

Det fremgår af BBR, at der på [matr.nr.1] er opført et enfamilieshus på 141 m² i 1912, et udhus på 37 m², samt en carport. Ifølge BBR består bebyggelsen på [matr.nr.2] af et sommerhus på 61 m², der er opført i 1944 med en senere om- eller tilbygning i 2004.

Det omhandlede areal på [matr.nr.1] fremstår delvist dækket af træer. Fra trægrænsen mod stranden ligger der en trappe, der er omgivet af spredt bevoksning, og som fører ned mod strandarealet.

De sydøstligste ca. 20 m af [matr.nr.1] er omfattet af Natura 2000-område nr. 153 Havet og kysten mellem Hundested og Rørvig (Habitatområde H134 og Fuglebeskyttelsesområde F102). [4]

2.2. Den påklagede afgørelse

Kystdirektoratet har den 19. marts 2021 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, jf. § 65 b, stk. 1 og stk. 3, nr. 1, meddelt afslag på lovliggørende dispensation til etablering af have, hegn, permanent opsatte havemøbler, hyndebokse, samt en strandtrappe inden for strandbeskyttelseslinjen på [matr.nr.1]. Direktoratet har samtidig meddelt påbud om fjernelse af de omhandlede forhold.

Det fremgår af den påklagede afgørelse, at Kystdirektoratet den 23. juli 2019 har modtaget en anmeldelse om en række forhold inden for strandbeskyttelseslinjen på [matr.nr.1] ud for ejendommen [matr.nr.2]. Anmelder har bl.a. oplyst, at den nordøstlige del af [matr.nr.1] over tid er blevet gjort til stationær opmagasineringsplads, ligesom der er blevet opført hegn omkring arealet.

Kystdirektoratet har den 18. februar 2020 fremsendt partshøring, samt varslet påbud om lovliggørelse af forholdene. Direktoratet har således konstateret, at der på [matr.nr.1] er opsat hegn, containere, permanente havemøbler, samt hyndeopbevaringskasser. Direktoratet har endvidere konstateret, at der er blevet anlagt en strandtrappe på skrænten mellem ejendommens øvrige arealer og stranden.

Ifølge Kystdirektoratet søgte ejeren (klager) af [matr.nr.2] efterfølgende om lovliggørende dispensation til de konkrete forhold. Klager har i forbindelse med ansøgningsmaterialet redegjort for de forskellige forhold, hvor det blandt andet bliver anført, at strandtrappen har været opstillet før klager overtog ejendommen i 1998. Videre fremgår det, at der ikke er opført hegn, der forhindrer offentlighedens frie passage. Klager har desuden oplyst, at hegnet er 1 m højt og fastgjort med tentorpæle.

Ejeren af [matr.nr.1] har ligeledes fremsendt et partshøringssvar, hvoraf det fremgår, at de opstillede genstande står på området hele året, og at klager forholder sig passiv ved henvendelse om forholdene.

Af afgørelsen fremgår, at der siden 1976 har været en tinglyst deklaration på [matr.nr.1], som giver ejerne af [matr.nr.2] brugsret til området mellem stranden og skellet til [matr.nr.2]. Kystdirektoratet har oplyst, at der tidligere har været meddelt dispensation til at arealoverføre arealet, så det ville blive en del af [matr.nr.2].

Kystdirektoratet har bemærket, at en have inden for strandbeskyttelseslinjen betragtes som lovligt etableret, hvis denne er etableret før 1968 eller på baggrund af en forudgående dispensation. Direktoratet har samtidig vurderet, at der er mere end 15 m fra nærmeste bolig til arealet med de ulovligt opførte forhold, hvilket gør forholdene dispensationskrævende. Det er dog direktoratets vurdering, at det konkrete areal ikke er lovligt etableret have, hvilket understøttes af luftfotos, samt udtalelser fra ejeren af [matr.nr.1], der har beskrevet arealet som et stykke "vildt natur".

Det er endvidere Kystdirektoratets vurdering, at idet klager alene har råderet over arealet og ikke ejer det, så kan arealet ikke indgå som en lovlig etableret have tilhørende [matr.nr.2]. Direktoratet har desuden gennemgået luftfotos fra perioden 2012 til 2020, og har ud fra disse vurderet, at møblerne trods beskrivelsen af ikke at være permanente eller fastmonterede, men flytbare, ikke har været flyttet i den pågældende periode.

Der er i begrundelsen for afgørelsen henvist til naturbeskyttelsesloven, hvoraf det fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden herunder etableres hegn. Kystdirektoratet har vurderet, at der er et tilstrækkeligt areal uden for strandbeskyttelseslinjen, hvor der kan etableres et hegn. Direktoratet har dermed fundet, at hensynet til at kunne indhegne hunde, ikke udgør et sådant særlig tilfælde, der kan begrunde en dispensation.

For så vidt angår havemøblerne, har Kystdirektoratet vurderet, at disse har fået karakter af, at være permanent opstillede. Direktoratet har hertil bemærket, at uanset om disse er fastmonterede eller ej, så er forholdene dispensationskrævende. Direktoratet har videre bemærket, at der gælder en restriktiv praksis for permanente elementer inden for strandbeskyttelseslinjen. Det fremgår desuden, at installationer der ligger uden tilknytning til eksisterende bebyggelse, som altovervejende hovedregel ikke får dispensation.

Endvidere har Kystdirektoratet bemærket, at de to hyndebokse ses at være opført med sokkel. Direktoratet har derfor lagt til grund, at disse er permanent opstillet. Direktoratet har vurderet, at hyndeboksene ikke hører under "mindre anlæg" efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 3, nr. 1.

Kystdirektoratet har på denne baggrund fundet, at der ikke foreligger et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation, idet de ansøgte anlæg og installationer har en negativ påvirkning på kystlandskabet.

På baggrund heraf har Kystdirektoratet meddelt afslag på dispensation til lovliggørelse af de opsatte anlæg og installationer, samt benyttelse af arealet som lovligt etableret have. Direktoratet har desuden lagt vægt på, at en lovliggørende dispensation vil medføre en uønsket præcedenseffekt, og give andre en berettiget forventning om at kunne opnå dispensation i lignende tilfælde.

For så vidt angår strandtrappen har Kystdirektoratet vurderet, at denne ikke har været opstillet i mange år, samt at trappen har karakter af at være omfangsrig og dominerede i landskabet. Direktoratet har videre vurderet, at en dispensation til trappen vil kunne medføre en utilsigtet præcedenseffekt.

2.3. Klagens indhold

Klagen inklusiv bilag er omfattende og gengives i hovedtræk nedenfor. Alle oplysninger er dog indgået i Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af sagen.

Klager har anført, at Kystdirektoratets afgørelse er ensidig og utilstrækkelig i sin bevisførelse, og at påbudsdatoen er i strid med normalt gældende praksis, idet den ligger før klagefristens udløb. Klager har i en supplerende klageskrivelse af 18. juni 2021 fremsendt billeder fra området, samt erklæringer fra tidligere ejere af naboejendomme og klagers ejendom.

Klager har anført, at Kystdirektoratets afgørelse samt begrundelsen herfor er strid med naturbeskyttelsesloven og det bagvedliggende formål med denne. Klager har til støtte herfor henvist til lovens forarbejder, vejledningerne hertil, samt til lovens historiske baggrund. Dertil har klager anført, at forbuddet imod tilstandsændringer ikke omfatter havemøbler, flytbare bænke, hyndebokse mv., da sådanne ikke kan sidestilles med mobile anlæg som campingvogne og lignende, hvilket fremgår direkte af lovens ordlyd. Det er således klagers opfattelse, at de ansøgte forhold ikke er omfattet af forbuddet imod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen.

Klager har videre anført, at årsagen til, at de ansøgte anlæg ikke bør anses for dispensationskrævende tilstandsændringer er, at disse er placeret i klagers lovligt etablerede have. Klager har til støtte herfor anført, at det omhandlede areal siden 1912 har været udlagt og kontinuerligt anvendt som have for ejendommen på [matr.nr.1], samt [matr.nr.2], der siden 1976 har haft tinglyst en "ejers råden" over det konkrete område. Det er samtidig klagers opfattelse, at det må anses for uden betydning, hvem området er matrikulært udlagt til, idet det er anlæggelsestidspunktet og den kontinuerlige anvendelse af området, der i henhold til lovgivningen er afgørende for arealets status som have.

Desuden har klager henvist til, at det bl.a. fremgår af pkt. 4.1 i "300 m vejledningen", at strandbeskyttelseslinjen ikke forhindrer, at en eksisterende tilstand opretholdes, heller ikke selvom opretholdelsen kræver sædvanlig vedligeholdelse.

Klager har herudover bemærket, at afgørelsen er truffet efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 1, selvom der kan meddeles dispensation efter "Kystloven" og den lempeligere dispensationsadgang i naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 3, nr. 1. Der er dog efter klagers opfattelse ikke tale om tilstandsændringer, idet der er tale om et eksisterende lovligt forhold.

Med henvisning til klagers fremsendte materiale, herunder billeder af området, er det efter klagers overbevisning godtgjort, at haven er etableret før januar 1968 og april 2001. Klager har videre anført, at kontinuitetskravet er mødt, hvorfor området efter klager opfattelse er en del af matr. nr. 24m's lovligt etablerede have. Billedmaterialet har ligeledes til formål at vise, at trappen har ligget på ejendommen i samme periode.

Videre har klager anført, at det er uden betydning for vurderingen om, hvorvidt der er tale om en lovligt etableret have, at klager ikke er ejer af det omhandlede areal, da klager har en tinglyst brugsret, som giver klager "en ejers råden" over det pågældende område.

Klager er endvidere uforstående over, hvordan Kystdirektoratet på baggrund af luftfotos har kunnet konkludere, at der har stået havemøbler på den ansøgte placering i perioden 2012-2020. Ifølge klager understøtter dette klagers påstand om, at området kontinuerligt har været anvendt som have.

Det er klagers opfattelse, at Kystdirektoratet burde have indhentet supplerende oplysninger i forbindelse med klagesagen. Klager har anført, at anmelders udlægning af haven som værende vild natur må bero på en subjektiv vurdering, og har henvist til, at området bliver holdt ved eksempelvis græsslåning.

Klager har yderligere anført, at det er forkert, at der i afgørelsen står, at der er etableret hegn rundt om hele det strandbeskyttede areal. Klager har oplyst, at der udelukkende er heget oven for kystskrænten.

For så vidt angår strandtrappen, har klager anført, at denne forefindes i sin nuværende og tidligere form på luftfotos i intervallet fra 2012 til 2020. Det er desuden klagers opfattelse, at anmelders udsagn er blevet tillagt større værdi end klagers. Klager har henvist til billedmaterialet, samt erklæringer, hvorfor det ifølge klager er uomtvistelig bevist, at trappen har været på skrænten i mange år. Klager har derudover anført, at det er en skønsmæssig vurdering, hvorvidt trappen er omfangsrig.

Det er endvidere klagers opfattelse, at strandtrappen ikke er dispensationskrævende, idet området har været anvendt og kultiveret som have siden 1912. Ifølge klager har der i denne periode været en eller flere trapper etableret over kystskrænten. Klager har hertil bemærket, at kystskrænten er eroderet bort over tid, ligesom den er blevet stejlere mange steder. Det er desuden klagers opfattelse, at en dispensation til trappen ikke har betydning for den fremtidige administration af strandbeskyttelseslinjen, idet der er ganske få matrikler i området, der har de samme faktiske forhold.

Afslutningsvis har klager anført, at Kystdirektoratets behandling af sagen har været langsom, og at der er flere fejl i direktoratets sagsbehandling. På baggrund heraf har klager anført, at direktoratets ageren i sagen har konstitueret myndighedspassivitet. Det er desuden klagers overbevisning, at en lovliggende dispensation vil være uden generel konsekvens for andre ejendomme i området, og dermed ikke vil danne præcedens. Klager videre oplyst, at der tidligere er blevet meddelt dispensation til havemøbler og faste bænke på stranden inden for strandbeskyttelseslinjen på nærliggende matrikler. Forholdene var efter klager opfattelse placeret i "beskyttet natur" og et egentligt habitatområde.

Klager har den 30. januar, 22. marts og 16. juni 2022 fremsendt supplerende bemærkninger, herunder erklæringer fra tidligere ejere af ejendommen. Klager har blandt andet anført, at [matr.nr.1] tidligere har haft status som helårsbolig, herunder med forekomst af tilhørende have.

Klager har derudover anført, at ejerne af [matr.nr.1] ved en udarbejdet erklæring fra en grafolog har forsøgt at så tvivl om ægtheden af de fremsendte erklæringer. Klager har i bemærkningerne indsat historiske matrikelkort, som argumentation for lovligheden af haven.

Ifølge klager er der desuden etableret faste installationer, der er langt mere dominerende på den resterende del af [matr.nr.1]. Herunder har klager indsendt billeder, der ifølge klager viser andre strandtrapper, hegn og kystsikringsprojekter på kyststrækningen omkring ejendommen.

Klager har yderligere påpeget, at klager de sidste 22 år har kultiveret og vedligeholdt området foran [matr.nr.2]. Til støtte herfor har klager fremsendt billeder, der viser, at der bliver udført havearbejde. Klager har i sine bemærkninger ligeledes erklæret sig uenig med anmelders udlægning om, at alt vegetation på arealet mellem [matr.nr.2] og stranden er fjernet.

2.4. Andre bemærkninger til klagen

Ejerne af [matr.nr.1] har den 16. juni, 16. juli og via advokat den 7. oktober 2021, samt 19. april, 2. maj og 14. juli 2022 fremsendt bemærkninger til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Af bemærkningerne fremgår, at det efter et besøg hos den tidligere ejer af ejendommen [matr.nr.2] blev oplyst, at de tidligere ejere fik tinglyst en brugsret på stykket mellem strandbredden og [matr.nr.2]. Det fremgår endvidere, at den del af [matr.nr.1], som de fik brugsret over lå uberørt hen. Endvidere blev det oplyst, at ejerne benyttede en sti for at tilgå stranden.

Det fremgår af bemærkningerne, at de tidligere ejere af [matr.nr.2] flyttede havebord, samt stole frem til området ved stranden, hvorefter de fjernede dem igen, når de forlod sommerhuset. Møblerne har dermed ikke været placeret stationært i området. Det fremgår videre af bemærkningerne, at de tidligere ejere ikke har benyttet eller holdt det omhandlede areal som have.

Ejeren af [matr.nr.1], har fået udarbejdet en undersøgelse af de af klager fremsendte erklæringer af en grafolog. Grafologen har blandt andet konkluderet, at der er mange ligheder i måden, hvorpå teksterne er formuleret, og det derfor ikke kan udelukkes, at de er skrevet af den samme person.

I de fremsendte bemærkninger bliver det endvidere anført, at der ikke er tale om en lovligt etableret have. Der bliver henvist til, at haven ikke er etableret på baggrund af en lovliggørende dispensation, at haven ikke ligger i den udvidede strandbeskyttelseslinje, og at der ikke er tilstrækkelig dokumentation, der understøtter klagers påstand om, at haven er etableret før oktober 1968. Videre bliver det anført, at en kontinuerlig, ulovlig brug af området i sig selv ikke har gjort forholdet lovligt. Det bliver videre anført, at arealet ikke lever op til de førnævnte krav, hvorfor der ikke kan gives dispensation til at opføre anlæg på ejendommen.

Det fremgår derudover, at såfremt Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at området hører under definitionen lovligt etableret have, så bør der meddeles afslag til forholdene, fordi området ligger inden for et natura 2000-område.

Til de af klager fremsendte billeder, der viser kystsikringsforanstaltninger i området omkring [matr.nr.1] har ejeren af [matr.nr.1] bemærket, at der er tale om andre forhold, på andre matrikler, der ikke har nogen værdi for nærværende sag. Ejerne af [matr.nr.1] har desuden fremsendt et billede, der har til formål at vise, at bevoksningen på det omhandlede areal er fjernet.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1. Miljø- og Fødevarerklagenævnets indledende bemærkninger

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder på baggrund af sagens oplysninger, at Kystdirektoratet ikke har begået sagsbehandlingsfejl i forbindelse med sagen. Nævnet bemærker, at det fremgår af direktoratets begrundelse, at direktoratet har foretaget en konkret vurdering af de i sagen fremlagte oplysninger og en individuel vurdering af de ansøgte forhold, hvorfor det er nævnets opfattelse, at afgørelsen er truffet på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

3.2. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at foretage ændring i tilstanden af arealer inden for strandbeskyttelseslinjen, herunder etablere hegn, foretage bebyggelse, udstykning, matrikulering og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Formålet med bestemmelsen er at sikre en friholdelse af strandene og de umiddelbart bagvedliggende kystområder mod indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse.

Lovligt etableret have

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 3, at der, uanset forbuddet efter lovens § 15, stk. 1, i lovligt etablerede haver kan placeres mindre bygninger, anlæg og installationer i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede og en sandkasse og andre legeredskaber samt et mindre skur på op til 10 m², medmindre der allerede lovligt er opført et skur i tilknytning til boligen. På tilsvarende måde kan der opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 4, at der ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt. Det fremgår af bemærkningerne til lovens § 15 a, stk. 3, at en lovligt etableret have skal være etableret før 1. januar 1968 eller på baggrund af en forudgående dispensation.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 3, nr. 1 gælder der en lempeligere dispensationsadgang, for så vidt angår mindre bygninger, anlæg og installationer i haver som nævnt i § 15 a, stk. 3 og 4, men som placeres uden tilknytning til beboelsen. Det vil sige, at der skal være tale om en lovligt etableret have for, at denne bestemmelse finder anvendelse. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at der som hovedregel ikke kan gives dispensation, hvis det ansøgte vurderes at påvirke kystlandskabet på stedet væsentligt.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har gennemgået de luftfotos og det billedmateriale, der er indgået i Kystdirektoratets afgørelse.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Kystdirektoratets vurdering af, at det konkrete areal ikke er lovligt etableret have. Ved vurderingen har nævnet lagt vægt på, at en gennemgang af luftfotos,^[5] samt billedmaterialet i direktoratets afgørelse viser, at arealet ikke har havepræg og ikke kontinuerligt har været

undergivet en vis vedligeholdelse og kultivering siden 1968. Nævnet har desuden lagt vægt på, at arealet ligger tilbagetrukket ved en kystskrænt, og at der ikke er tale om et bygningsnært areal i forbindelse med bolig eller bebyggelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vurderet, at de ansøgte forhold i form af anvendelsen af arealet som have, samt opsætningen af møbler, hyndebokse, hegn og strandtrappe udgør dispensationskrævende tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen. Nævnet har herunder i lighed med Kystdirektoratet vurderet, at der ikke har været opsat møbler, hyndebokse mv. på arealet før 2012, og at forholdene har permanent karakter.

For så vidt angår den ansøgte strandtrappe har Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderet, at der tidligere og igennem mange år har været en trappe på den konkrete placering. Det er dog nævnets opfattelse, at den nyanlagte trappe i såvel udtryk som konstruktion afviger så væsentligt fra den oprindelige trappe, der fremstod som en integreret del af skrænten, at der ikke er tale om sædvanlig vedligeholdelse. Det er som følge heraf nævnets vurdering, at trappen kræver dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Om der kan meddeles lovliggørende dispensation

Efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, kan der kun i særlige tilfælde meddeles dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Der kan derfor kun dispenseres, hvis særlige forhold taler for det, herunder hvis der er tale om et nødvendigt formål, som bør gå forud for den generelle beskyttelsesinteresse, og der ikke ved en dispensation skabes præcedensvirkning i strid med det generelle formål med reglerne. Bestemmelsen administreres i praksis meget restriktivt.

Forbuddet mod etablering af anlæg inden for strandbeskyttelseslinjen administreres i praksis meget restriktivt, og den almene interesse i at kræve indretninger som f.eks. terrasser, trapper, pavilloner, opfyldninger og strandhaver lovliggjort er derfor tungtvejende.

Ved vurdering af om et allerede etableret forhold kan lovliggøres, skal nævnet vurdere, hvorvidt der ville være blevet dispenseret hertil, såfremt der var ansøgt herom på forhånd, eller om der i øvrigt er særlige forhold, som kan begrunde en efterfølgende dispensation.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en samlet afvejning, at der ikke er tale om sådanne særlige omstændigheder, der kan begrunde en lovliggørende dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til de ansøgte forhold i form af anvendelsen af arealet som have, opsætning af havemøbler, hyndebokse, hegn og strandtrappe.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at de ansøgte forhold, der er etableret ved en kystskrænt og uden tilknytning til eksisterende bebyggelse vil medføre en negativ påvirkning af den visuelle oplevelse af kystlandskabet. Nævnet har endvidere tillagt det vægt, at anvendelsen af det konkrete areal som have må antages at medføre en intensiveret brug af området tæt på kysten.

For så vidt angår den ansøgte strandtrappe har Miljø- og Fødevareklagenævnet desuden lagt vægt på, at trappen med sin ikke ubetydelige størrelse og kystnære beliggenhed fremtræder som et markant anlæg i kystlandskabet.

De ansøgte forhold er efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets opfattelse således ikke forenelige med hensynet bag strandbeskyttelseslinjen. Det er endvidere nævnets vurdering, at klagers interesse i det ansøgte udelukkende skal tjene til klagers egen anvendelse af området som have. Dette er efter nævnets opfattelse ikke et nødvendigt formål, der bør gå forud for den generelle beskyttelsesinteresse i at friholde kystlandskabet fra yderligere bebyggelse og andre anlæg.

Ved afgørelsen har Miljø- og Fødevarerklagenævnet derudover særligt lagt vægt på, at hensynet til strandbeskyttelseslinjen er tungtvejende, og at en lovliggørende dispensation vil kunne medføre en uhensigtsmæssig præcedens i lignende sager.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder samtidig, at Kystdirektoratet ikke har fortabt retten til at kræve forholdene lovliggjort som følge af retsfortabende myndighedspassivitet. Nævnet har herved lagt vægt på, at direktoratet som tilsynsmyndighed den 18. februar 2020 gjorde klager bekendt med de ulovlige forhold, hvorefter klager den 15. marts 2020 søgte om lovliggørende dispensation, og der blev truffet afgørelse i sagen den 19. marts 2021.

Det er således Miljø- og Fødevarerklagenævnets opfattelse, at klager ikke som følge af den forløbne sagsbehandlingstid på 1 år og 1 måned er blevet bibragt en berettiget forventning om, at Kystdirektoratet havde accepteret de ansøgte forhold.

Det af klager i øvrigt anførte, herunder at der på [matr.nr.1] er opført andre lignede forhold kan ikke medføre en anden vurdering. Miljø- og Fødevarerklagenævnet har herved lagt vægt på, at nævnet ikke er bundet af førsteinstansens praksis, og at der med sagen ikke er indkommet oplysninger om tilsvarende sager om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

3.3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæster Kystdirektoratets afgørelse af 19. marts 2021 om afslag på lovliggørende dispensation til have, hegn, permanent opsatte havemøbler, hyndebokse, samt en strandtrappe inden for strandbeskyttelseslinjen på [matr.nr.1], beliggende [adresse1], 4581 Rørvig.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] <https://mst.dk/media/232827/n153-natura-2000-plan-2022-27.pdf>
(<https://mst.dk/media/232827/n153-natura-2000-plan-2022-27.pdf>).

[5] Miljø- og Fødevareklagenævnet har gennemgået luftfotos fra 1959, 1968, 1972, 1978, 1980, 1984, 1985, 1989, 1993, 1996, 1999, 2001, 2005, 2006, 2008, 2010, 2011, 2012 og 2021 – via <https://netkort.odsherred.dk/spatialmap> (<https://netkort.odsherred.dk/spatialmap>).

Sag:

21/04264

Dato:

23. juni 2023.

Emner:

NBL - beskyttelses...

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>) •
Nævnenes Hus • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk
(<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)
Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.digst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>)